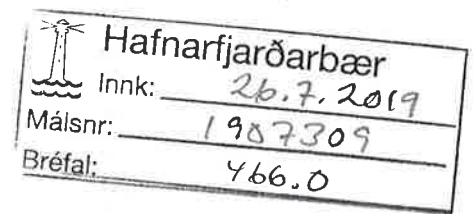

Vatnsveita Hafnarfjarðar
Norðurhelli 2
221 Hafnarfjörður

Reykjavík, 23. júlí 2019
UST201907-198/F.P.
09.03

Efni: Tillaga að friðlýsingu svæðis í verndarflokki rammaáætlunar til kynningar

Umhverfisstofnun vinnur nú að undirbúningi friðlýsinga svæða í verndarflokki rammaáætlunar sbr. 53. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013. Þar segir að svæði sem falla í verndarflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar sem Alþingi hefur samþykkt skuli friðlýsa gagnvart orkuvinnslu og að friðlýsingin skuli fela í sér að orkuvinnsla sé óheimil á viðkomandi svæði.

Meðfylgjandi er tillaga að friðlýsingarskilmálum fyrir eftirfarandi svæði og kort þar sem mörk svæðisins eru dregin upp:

1. Háhitavæði Brennisteinsfjalla: 68 Brennisteinsfjöll

Ekki er gert ráð fyrir að sérstök umsjón eða landvarsla verði á þeim svæðum sem friðlýst verða með þessum hætti. Friðlýsing svæða í verndarflokki rammaáætlunar er hluti af því átaki í friðlýsingum sem umhverfis- og auðlindaráðherra kynnti í ríkisstjórn þann 8. júní 2018 til samræmis við sáttmála ríkisstjórnarinnar eins og fram kemur í frétt á heimasíðu ráðuneytisins.

Þingsályktun

Forsaga málsins er sú að þann 14. janúar 2013 var samþykkt á Alþingi þingsályktun um vernd og orkunýtingu landsvæða, svokölluð rammaáætlun. Umhverfisstofnun er falið það hlutverk að undirbúa friðlýsingu þeirra svæða sem flokkuð eru í verndarflokk samkvæmt lögum nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun. Í 6. gr. laganna er fjallað um verndarflokkinn en þar kemur fram að í hann falli virkjunarkostir sem ekki er talið rétt að ráðast í og þau landsvæði sem ástæða er talin til að friðlýsa gagnvart orkuvinnslu. Þar kemur jafnframt fram að stjórnvöldum sé ekki heimilt að veita leyfi tengd orkurannsóknnum eða orkuvinnslu vegna virkjunarkosta eða landsvæða sem flokkuð hafa verið í verndarflokk. Aðrar orkurannsóknir sem ekki eru leyfisskyldar eru ekki heimilar á þessum svæðum að því undanskyldu að heimilt er að veita leyfi til yfirborðsrannsókna á þessum svæðum að fengnu samþykki Umhverfisstofnunar og umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Málsmeðferð

Undirbúningur að friðlýsingu svæðanna í verndarflokki rammaáætlunar er unninn í samræmi við þá málsmeðferð sem lýst er í lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í málsmeðferðinni felst að Umhverfisstofnun skal gera drög að friðlýsingarskilmálum og leggja fyrir landeigendur og aðra réttihafa lands, viðkomandi sveitarfélög og aðra sem hagsmuna eiga að gæta. Jafnframt skal kynna landeigendum og öðrum réttihöfum lands rétt til bóta skv. 42. gr. Frestur til að gera athugasemdir við fyrirhugaða friðlýsingu skal vera þrjú mánuðir.

Eftir að þriggja mánaða kynningartíma lýkur tekur Umhverfisstofnun saman umsögn um framkomnar athugasemdir við tillöguna og vísar tillögu að friðlýsingarskilmálum til ráðherra.

Ákvæði um bótarétt

Þess skal getið að í 42. gr. laga um náttúruvernd er fjallað um rétt til bóta vegna friðlýsinga. Þar kemur fram að ef friðlýsing hindri fyrirhugaða nýtingu landeiganda eða réttahafa lands á landinu eða geri hana til muna erfiðari, umfram það sem teljast má til almennra takmarkana eignarréttar, skal landeigandi eða réttihafi lands eiga rétt á bótum fyrir fjárhagslegt tjón sem hann verður fyrir og getur sýnt fram á að sé verulega umfram þær takmarkanir sem má finna í sambærilegum friðlýsingum eða ákvörðunum. Landeigendur og aðrir réttihafar sem telja sig eiga rétt til bóta skulu bera fram bótakröfu við ráðherra innan þriggja mánaða frá birtingu ákvörðunar um friðlýsingu. Ef ekki næst samkomulag um bætur skal ákveða þær með eignarnámsmati.

Forsendur fyrir afmörkun svæðisins

Við afmörkun verndarsvæða vegna landsvæða í verndarflokki styðst umhverfis- og auðlindaráðuneytið almennt við aðferðir þær sem faghópur 1 í 2. áfanga rammaáætlunar notaði til að afmarka svæði, annars vegar vegna vatnsafls- og hins vegar vegna jarðhitavirkjana. Afmörkun svæða vegna jarðhitavirkjana er lýst á bls. 49 í lokaskýrslu verkefnisstjórnar 2. áfanga, sjá

<http://www.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Rammaaaetlun-1.pdf>.

Faghópur 1 í 2. áfanga rammaáætlunar skilgreindi áhrifasvæði háhitavirkjunar svo:

„Afmörkun jarðhitasvæða byggði á tvennu. Matsvæðið var dregið eftir útbreiðslu háhita samkvæmt viðnámsmælingum, en stundum 1-2 km út fyrir það eftir landslagi. Þar sem vissa eða miklar líkur voru fyrir því að áhrif vinnslu næðu út fyrir viðnámssvæðið eða landslagsheild var allt áhrifasvæðið tekið með í verðmæta- og áhrifamati.“ (Lokaskýrsla verkefnisstjórnar 2. áfanga, bls. 49). Nánar tiltekið studdist faghópur 1 í 2. áfanga rammaáætlunar við skýrslu Knúts Árnasonar og Rögnu Karlsdóttur (Greinargerð ÍSOR-06108, maí 2006) um mat á stærð háhitasvæða með viðnámsmælingum en þar segir (bls. 7): „Að gefnum þessum forsendum virðist því eðlilegt að meta stærð jarðhitageymanna út frá flatarmáli þess svæðis þar sem háviðnámskjarninn kemur fram á 800 m dýpi eða grynnra“.

Við mat sérfræðinga rammaáætlunar kom fram að Brennisteinsfjöll eru hluti af stærri heild þó viðnámsmælingar sýni lítið svæði (útmörk háhitasvæðis á 700 m dýpi). Mat sérfræðinganna kvað á um að færa ætti mörk svæðisins 5 km út frá viðnámslínu yfir gíga og nýlega eldvirkni í nálægu landslagi. Lagt er til að mörk verndarsvæðisins taki mið af mati sérfræðinga rammaáætlunar í tilfelli virkjunarkostsins 68 Brennisteinsfjöll.

Frestur til að skila athugasemdum er til og með 30. október 2019. Að kynningartíma loknum tekur Umhverfisstofnun saman umsögn um framkomnar athugasemdir við tillöguna og vísar tillögu að friðlýsingarskilmálum til ráðherra.

Athugasemdum skal skilað á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.ust.is, með tölvupósti á netfangið ust@ust.is eða með pósti til Umhverfisstofnunar, Suðurlandsbraut 24, 108 Reykjavík.

Frekari upplýsingar veita undirritaðar í síma 591-2000 eða á netföngunum frejap@ust.is og sigruna@umhverfisstofnun.is.

Virðingarfyllt

Sigrún Agústsdóttir
Sviðsstjóri

Freyja Pétursdóttir
Freyja Pétursdóttir
Sérfræðingur

Fylgiskjöl

Drög að auglýsingu um friðlýsingu svæðanna.
Kort af þeim svæðum sem tillögurnar ná til.

